

Knižní kultura I

4. Rukopisy v českých zemích do roku 1800

Jindřich Marek

Stará Morava

pásová kování a nákončí v podobě knihy, 9. století

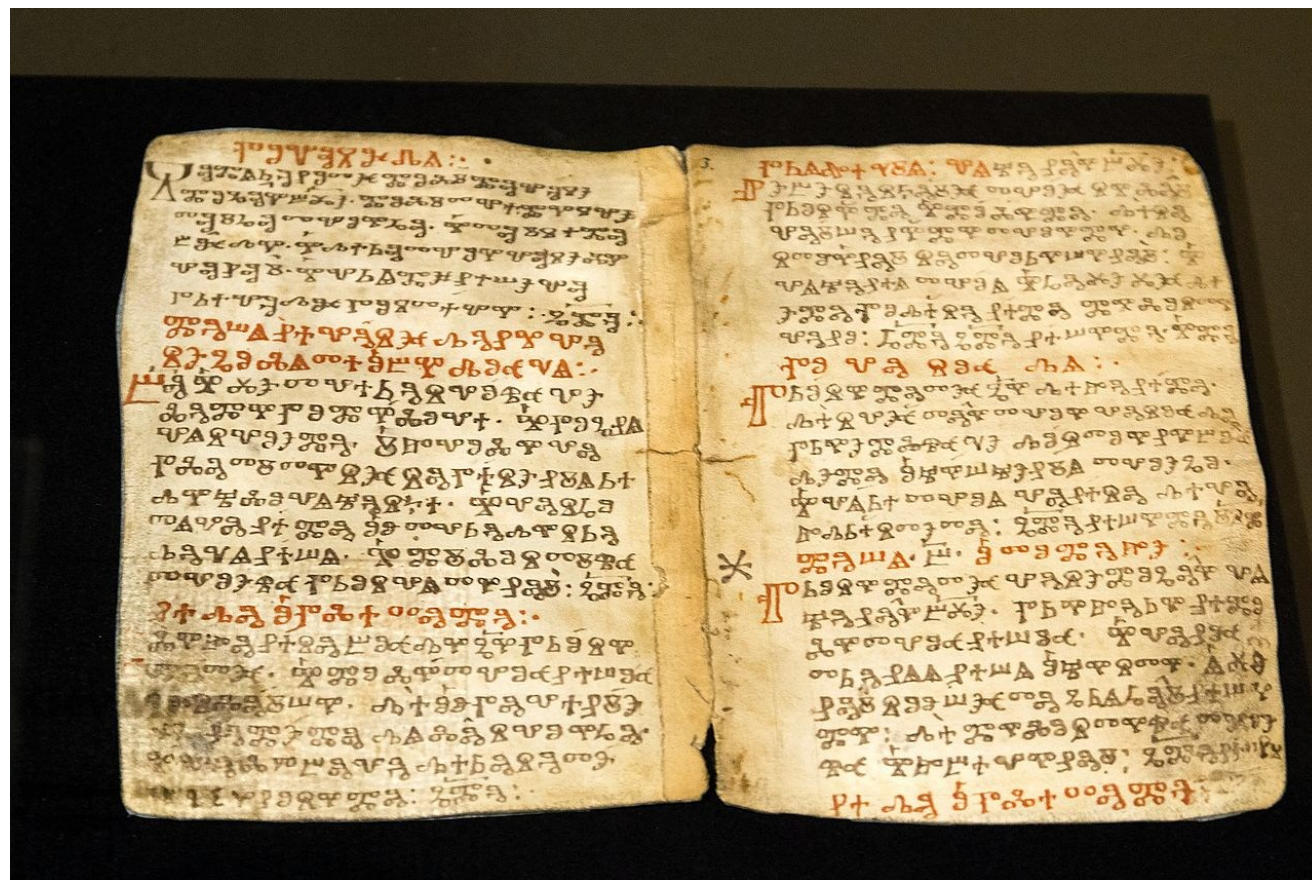
zdroj: http://ff.ujep.cz/velimsky/cs_1_1/02CS/02CS.htm

Mikulčice, hrob 1735

Kyjevské listy

- jediný rukopis nejspíše ze Staré Moravy
 - ostatní texty: pozdější opisy
- modlitebními formule
 - staroslověnština
 - hlaholice
- 7 pergamenových listů
 - menší formát
 - oboustranně popsané

Zlomek žaltáře, přelom 8. a 9. století

Praha, Národní knihovna ČR,
[III F 22](#)

- řezenský původ
- latinský rukopis
- pravděpodobně přinesený do Čech při misiích v 9. století

Gumpoldova legenda, 1002–1006

Wolfenbüttel, Herzog August
Bibliothek, [Cod. Guelf. 11.2. Aug. 4°](#)

- rukopis objednaný kněžnou Emmou (zemř. 1006), manželka Boleslava II., už po jejím vyhnání z Čech
- legenda mantovského biskupa Gumpolda o sv. Václavu určená pro kněžnu Emmu

Vyšehradský kodex, konec 11. stol.

Praha, Národní knihovna ČR,
[XIV A 13](#), ff. 67v–68r

- evangelistář pro
královskou korunovaci
Vratislava II. (1085/1086)
nebo její připomínku
- v iniciále sv. Václav
- v závěru perikopa *In die
ordinationis regis* (v den
korunovace krále)

Vyšehradský kodex

Praha, Národní knihovna ČR, XIV A 13

- celostranná iluminace: vjezd do Jeruzaléma

Skriptorium břevnovského kláštera

- nejstarší rukopisy břevnovské knihovny
 - karolinský homiliář z počátku 9. století, v 11. století využívaný v Čechách
 - Adonovo martyrologium z přelomu 9. a 10. století, upraveno zde
- vznik klášterního skriptoria za opata Meinharda (cca 1035–1089)
 - identifikace na základě opakovaného výskytu stejných písařských rukou
 - písařská škola v Břevnově
- významné rukopisy z břevnovského skriptoria
 - Hrabanus Maurus, *De laudibus sanctae Crucis* (O chválách svatého Kříže)
 - fragment kázání papeže Lva I.

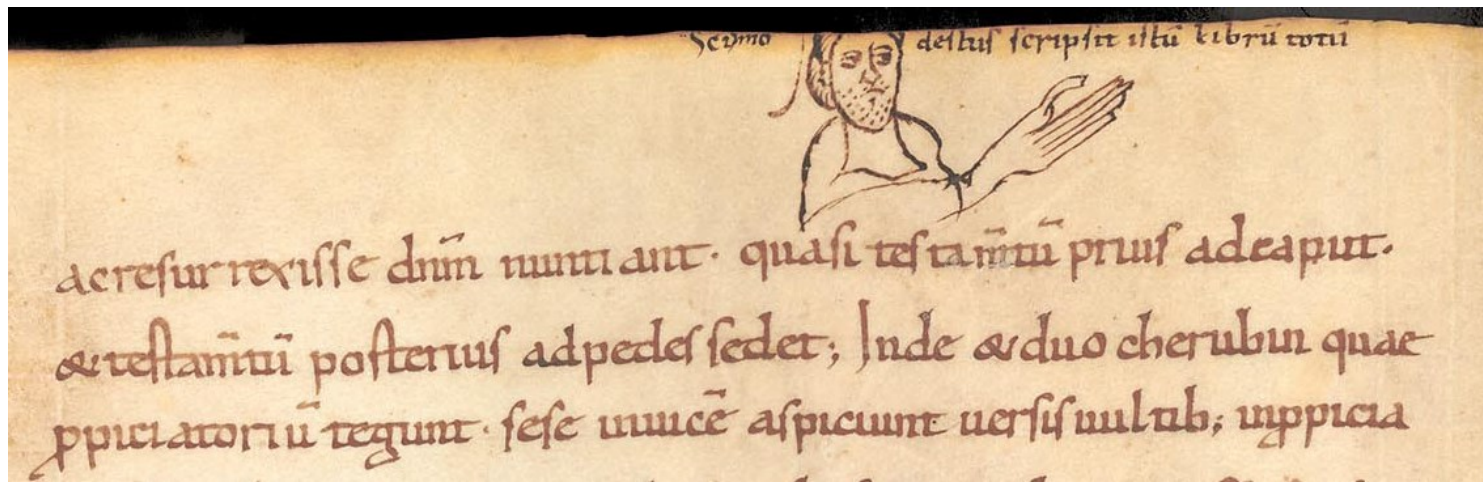

X P E S A L V A T O R

et dñs dominorum . qui mundum
propria ditione gubernas . et sceptrū
incorruptibile tenendūre per
ennū super omnia regnas . tu crīmīna
delecta quando humanogeneri iustitiae
frenū constituisti . atq; tuis fidelibus in aetis beatam
vitam sperare uolō . atq; adipisci posse dedisti . Ergo
et tu muneri est largissimū patrisq; tuisimul potētis
simē quod nomen illud tuū ineffabile omnibusq;
seclis dūcūm terribile nūc piissimū principis ueritē
gestatur honesta religioneq; ab omnibus uenietur
celeberrima . Hinc quoq; ostenditur quod deus aucto
ritate atq; defensione augustum imperiū firmiter
teneat . et cuiq; auaro religioniq; xpiane contrariū per
iustum iudiciū potētiā auferat . ut religiosi prin
cipis nūc uisitoribus regatur . Nam largitio ampissima
muriū illius hoc ubiq; prodat ad laudem uenerandi
imperatoris certarū populorū prouocans . quatinus
communi consilio eius defensionem omnes pariter
quaerant . Quod quidem nos tuis famuli xpē mātis
saluator . supplices petimus . quatinus per uexillum
scē crucis tuā sacratissima uirtus ipsius dextram diu
nambuat arte . atq; triumphū ubiq; conferat iustitiae .
Hec quoq; illum thorace fidei ad amantē diuinitē induit .
que simul et ornatū decentissimū et munimentum

Skriptorium břevnovského kláštera

- bratr Modest - nejstarší známý písař v Čechách
 - autoportrét v rukopisu homilií Řehoře I.
- rozvoj písařského centra v Břevnově (2. polovina 11. století)
 - jeden text – více písařů (spolupráce), teologická literatura
 - Děthart, opat sázavského kláštera (1097–1134)
 - dříve probošt v Břevnově, různé způsoby získávání knih pro klášter

Skriptorium břevnovského kláštera

- Hrabanus Maurus, *De laudibus sanctae Crucis*, 2. polovina 11. století: [Wien, ÖNB, cod. 908](#)
- Ado, archiepiscopus Vienensis: *Martyrologium*, 10. a polovina 11. století: [Rajhrad, klášterní knihovna, sign. R 388](#)
- Gregorius papa, *Homiliarum in Hiezechihelem prophetam, liber secundus*, konec 11. století: [Frankfurt am Main, Univ.-Bibliothek, Ms. lat. oct. 114](#)
- Gregorius papa, *Homiliae in evangelia*, kolem poloviny 11. století: [Praha, Národní knihovna ČR, IV D 7](#), fol. 78v (<< vyobr.: písař Modestus)

Skriptorium kláštera Hradisko u Olomouce

- *Kolektář olomoucký*
 - liturgická kniha: denní modlitby
 - pro biskupskou katedrálu sv. Václava v Olomouci
 - tvůrci: podobizny na celostránkové iluminaci
 - iluminátor Hildebert (jeho první dochované dílo)
 - písař „R“ (vedoucí skriptoria, učitel písařské školy v klášteře, 30. a 40. léta 12. století, také kodex s díly Jana Cassiana)
- další rukopisy
 - *Confessiones* (Vyznání) sv. Augustina, breviář

SCIFICET VOS PER
omnia. ut integer sps ur. & anima.
et corpus. sine querela in aduentu
dñi nri ihu xpi seruetur. **Colt.**

ONCEDE QUESVM
omnipotens deus. ut magnę
festiuitatis uentura sollempnia
prospero celebremus effectu. pariterq;
reddamur & intenti celestibus

Skriptorium kláštera Hradisko u Olomouce

- 1. polovina 12. století
- *Kolektář olomoucký*, též *Horologium olomoucké*: [Stockholm, Kunigliga Biblioteket, A 144](#)
- Iohannes Cassianus: *De coenobiorum institutis libri duodecim, Collationes patrum, pars*: [Praha, Strahovská knihovna premonstrátů, DA III 25](#)
- *Breviarium Benedictinum, pars aestivalis*: [Rajhrad, klášterní knihovna, R 387](#)
- Skriptorium v Ostrově – zlomky v Praha, Národní knihovna ČR, [IV H 22](#)

Augustinus, *De civitate Dei*

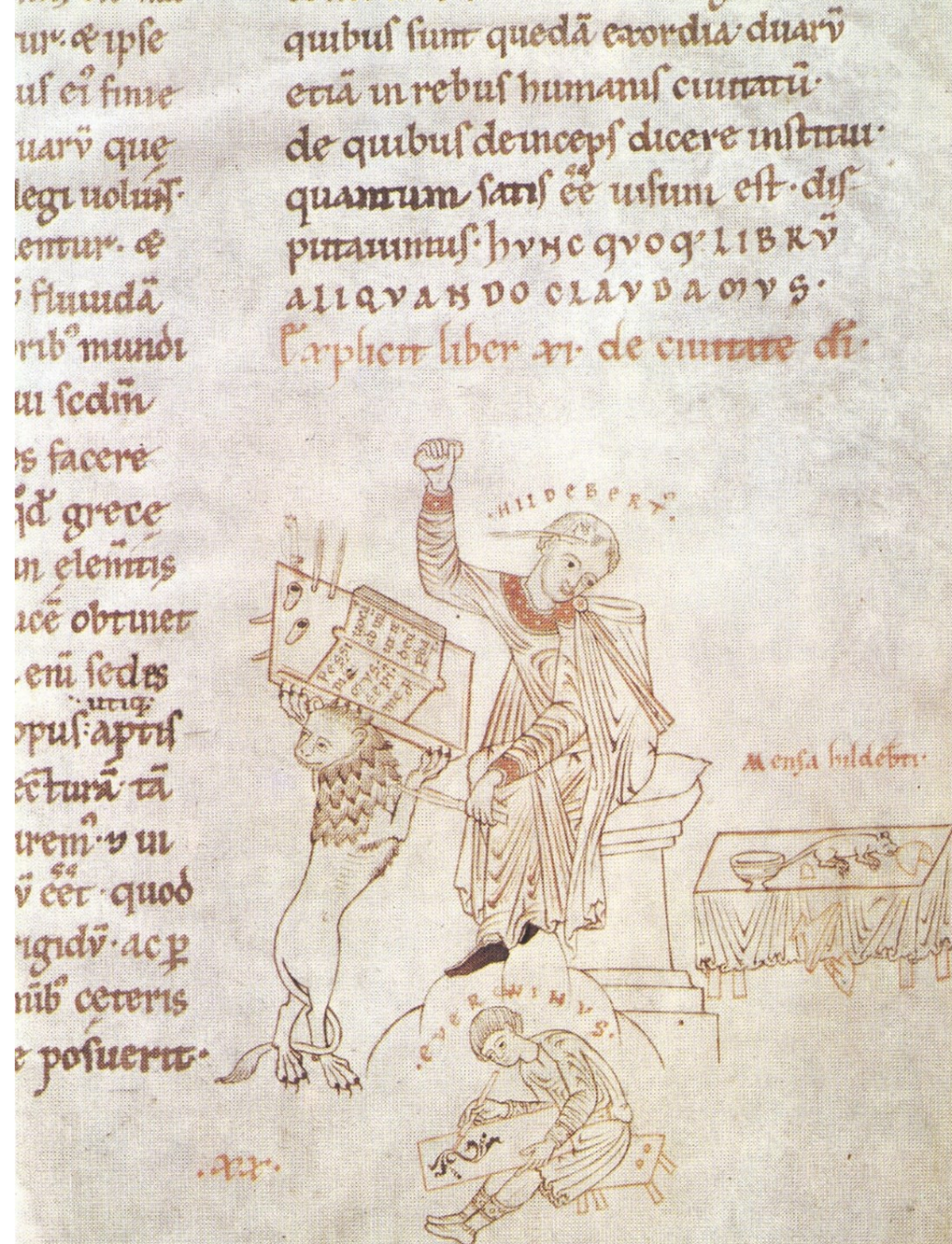
Praha, Metropolitní kapitula, A 21/1

v knize na pulpitu zapsáno:

„Pessime mus, sepius me provocas ad iram,
ut te Deus perdat“

v překladu:

„Bídná myško, často mě doháníš k hněvu,
kéž tě Bůh zatratí“

Augustinus, *De civitate Dei*, konec 12. stol.

Praha, Metropolitní kapitula

Češi v nebi

Homiliář opatovický, 12. stol.

Praha, Národní knihovna ČR, [III F 6](#)

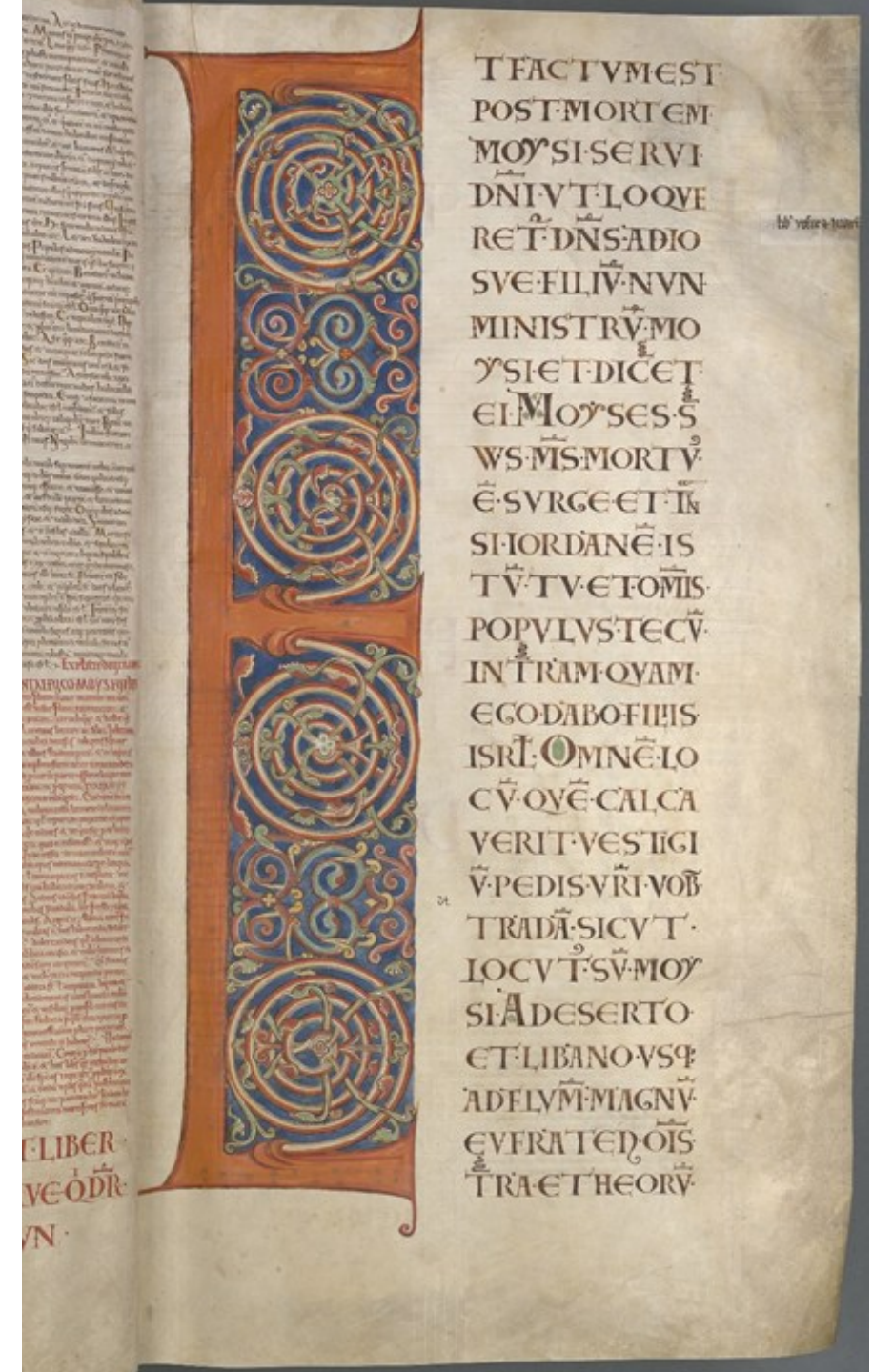
- sbírka kázání, také o českých světcích
- zmínky o existenci pohanství
- románská knižní vazba
- jediná iluminace v závěru:
Kristus na trůně
 - obsah vpravo až pozdější

Codex gigas, před 1230

Stockholm, Kunigliga Biblioteket, [A 148](#)

- vznik zřejmě v benediktinském klášteře v Podlažicích
- největší dochovaný středověký rukopis (89 x 49 cm)
- pergamen z více než 150 zvířat
- odhadovaná doba psaní: 6 let
- kaligrafické, drobné písmo (výška řádku cca 7 mm)

Codex gigas

- obsah
 - Bible (Starý a Nový zákon)
 - díla Flavia Josefa
 - Isidorovy Etymologie
 - Galénovo lékařské pojednání
 - Kosmova Kronika Čechů
 - další texty: řehole sv. Benedikta (nyní nedochovaná), kalendář, nekrologium
- iluminace
 - iniciály
 - celostranné: Nebeský Jeruzalém a ďábel
- abecedy
 - hebrejská, řecká, latinská, hlaholice, cyrilice
- interpretace a význam
 - suma podstatného vědění
 - odkaz k představě universa
 - knihovna tradiční benediktinské učenosti
- původ předloh
 - pravděpodobně z knihovny v Břevnově
 - i texty mimo většinovou tradici
- historie kodexu
 - zastaven cisterciákům v Sedlci ve 13. století, vykoupěn břevnovským opatem Bavorem z Nečtin v roce 1295, uložen v Broumově
 - získán do rudolfinských sbírek
 - odvezen do Švédska

Mater verborum, kolem 1240

Praha, Národní muzeum, [XA 11](#)

- soubor tří výkladových slovníků
- suma dobových znalostí
- morálně didaktický obrazový doprovod
 - spravedlivá Boží odplata za lidské skutky
- falešné glosy Václava Hanky

Klášter benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě

- rukopisy spojené s abatyší Kunhutou
 - osobní vlastnictví: breviáře, modlitby
 - věnované svatojiřskému klášteru: životy světic, meditativní a mystické texty
- obsah rukopisů věnovaných klášteru
 - apokryfní evangelia
 - oslavné spisy o Panně Marii (Konrád Holtnicker, Vincent z Beauvais)
 - list sv. Jeronýma Eustochiovi
 - většinou datovány po nástupu Kunhuty do úřadu abatyše

Marginální kresby v breviáři

Praha, Národní knihovna ČR, [VIG 15](#)

- mj. kresba lektora Víta (uprostřed) s poznámkou „nekrásný kurvysyn“
 - provedená snad žákem školy při kostele sv. Víta

Pasionál abatyše Kunhuty, druhé desetiletí 14. století

- osobní rukopis spojený s Kunhutinou zbožností a rozjímáním
- autor textů: Kolda z Koldic (dominikánský teolog a inkvizitor)
 - texty vztahující se ke Kristovu umučení: *De strenuo milite*, *De mansionibus celestibus*
- písař a malíř: svatojiřský kanovník Beneš

Pasionál abatyše Kunhuty

Praha, Národní knihovna ČR, [XIV A 17](#)

- tzv. dedikační obraz
 - vyobrazení Koldy, Beneše a Kunhuty
 - předávání dokončeného svazku před svatojiřským konventem
 - nahoře znaky
 - Čech (poprvé barevně)
 - sv. Jiří
 - přemyslovské dynastie

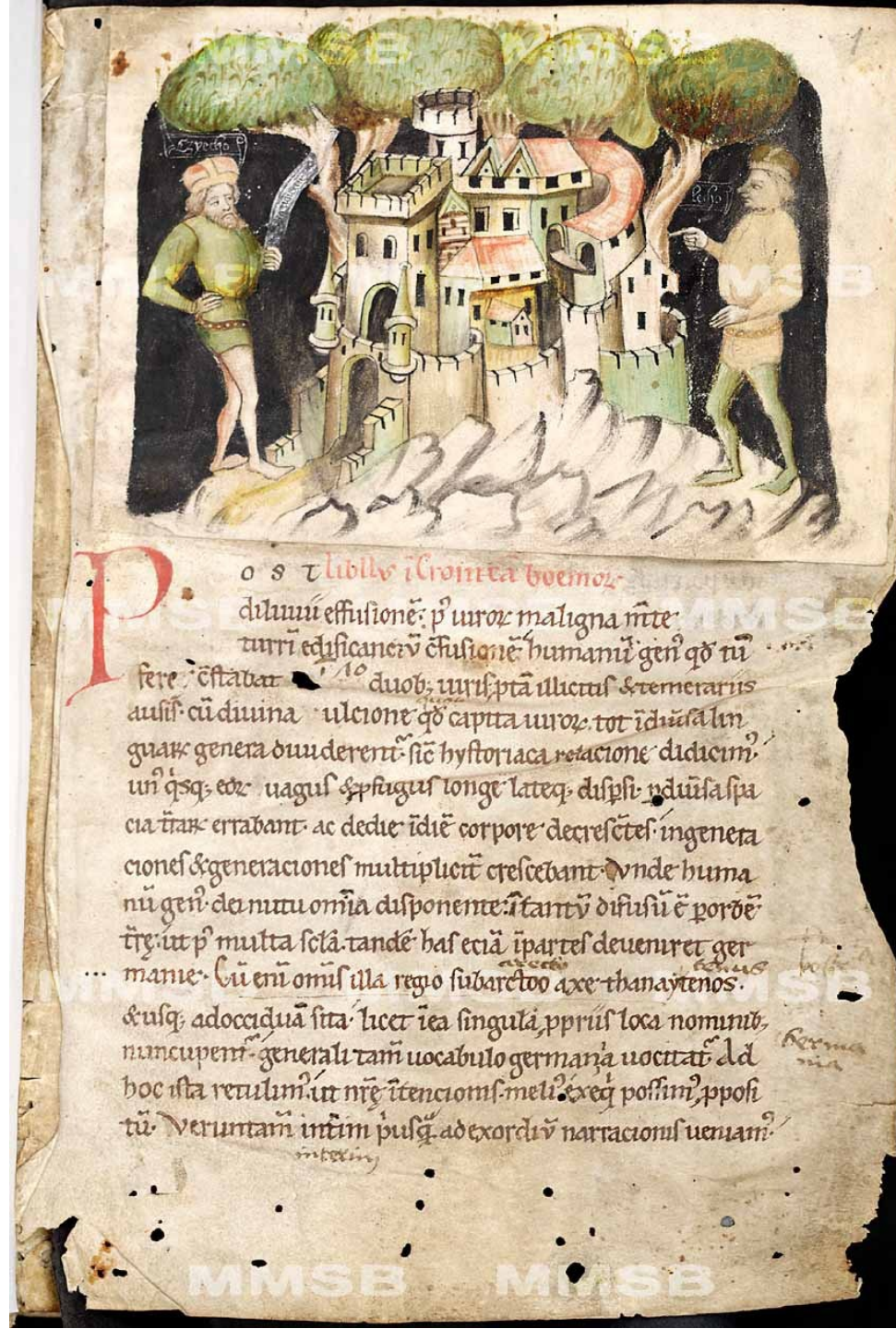

conjugū copulatur. **S**heu in job scribitur. **V**ersa ē in luctū.
 cythara mea et organū meū in uocē flentū. **N**am in pabo
 la qm exponim' sequit'. **Q**uod anq' prefatus nobilis spōsa
 suam mitalamū traducet nuptiar. latro degener. despo
 satam detipies cōstipuit. **M**italamū sponsus sponsam tra
 duxisset. cum post certū munus. hoīem quē d's formaue
 rat. ab hac uita. mortis non interuente supplicio. ad etnā
 glām. in celi palacia transtulisset. **S**heu ecce latro. qui aluce
 ueritatis factus degenerauit. qā inuitate nō stetit. huma
 ni salz grūis inimicus dyabls. per fructum uentum sedu
 rit sponsam. et in pētm deiciens. heu quā turpiter uola
 uit. arramqz sponsi abstulit. diu per culpam spoliatur.
 a grā. et uulnerauit nos letaliter in natura. **H**ui' nre in
 felicitatis et miserie ipse dñs in ew luce meminit. ubi in
 parablā loquēs ait. **H**omo quidā descendebat ab ierlm in
 iericho et incidit milatrones. qui et despoliauerūt eū. et pla
 gis impositis abierūt semiuino relicto. **J**erusalem uisio
 pacis. iericho luna. defem significans interpretatur. **T**unc
 igitur homo ab ierlm in iericho descendit. qñdo a padysi pa
 cifico gaudio. p lapsum pēti. in defectus uarios et grandes.
 quas nūc exprimur miseras uenit. **M**ilatrones qz incidit.
 cum uoluntati suadentis dyabli obediuit. et ideo spoliat
 est diuina grā. et uulneratus multis defectibz. et mortis supplicio
 in natura. **D**ictum quippe illi fuerat in gn. **D**eligno scie boni
 et mali. ne comedas. in qñqz die comedis ex eo. morte moueris.
Ecce cōminatus dñs. et transgressor uoluntario adimplen'
Del hoc btus aug. libro xiiij. de ciuitate dei scribes ait. **L**ege
 natē. nullam mortē hōi d's fecit. s; mīto pēti ē inflata. qm pec
 catū uindicans d's dixit hōi. **T**erra es. et in trā ibis. **O** misera

Kosmova kronika: Budyšínský rukopis, začátek 13. stol.

Praha, Národní muzeum, [VIII F 69](#)

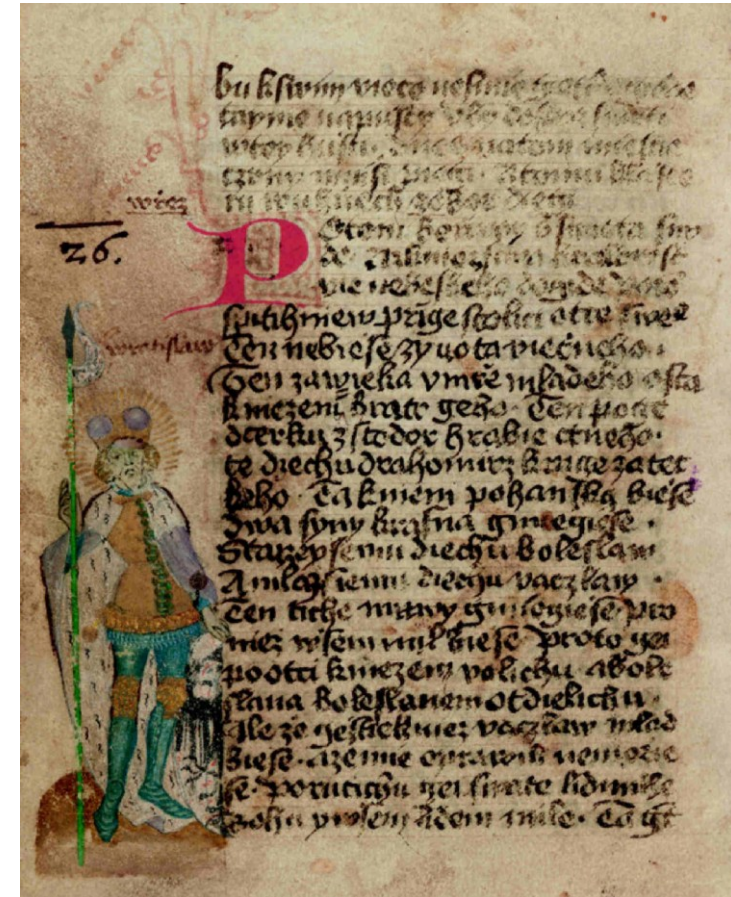
- začátek textu Kosmovy kroniky
- jeden z nejstarších dochovaných rukopisů s Kosmovým dílem
- vyobrazení Čecha a Lecha vlepeno později, pochází z konce 14. století

Dalimilova kronika, 14. století

Praha, Národní knihovna ČR, [XXIII G 87](#)

- rukopis psaný česky
- menšího formátu
- pouze dvě iluminace in margine textu (sv. Vojtěch, sv. Václav >>)

Dalimilova kronika, 1. polovina 14. století

Praha, Národní knihovna ČR, [XII E 17](#)

- latinský překlad, do 2005 neznámý
- pouze zlomek
- iluminace: severní Itálie
- dole zavraždění sv. Ludmily, její vnuk sv. Václav je v posteli s knihou >>

Rukopisy Elišky Rejčky

- založení ženského cisterciáckého kláštera na Starém Brně 1323
 - objednávání rukopisů již od 1315
- primárně liturgické texty
 - důraz na kvalitu výzdoby
- *Martyrologium Romanum*: [Wien, ÖNB, cod. 417](#)
- *Graduale*: [Wien, ÖNB, cod. 1774](#)
- *Žaltář*: [Rajhrad, klášterní knihovna, R 355](#) >>
- *Antifonář*: [Rajhrad, klášterní knihovna, R 600](#)
- *Antifonář*: [Brno, MZA, FM 7](#)

**Prima do
minica in
Aduentu.**

Dte leuauit animā meam
deus meus in te confido non erubescam
neq; irideant me inimici mei ⁊ eni
unuer si qui te expectant non confundentur. **P**ias
tuas domine notas fac michi ⁊ semitas tuas edoce me. **V**
Gloria patri. **U**niuer si qui te
expectant non confundentur domine.
Pias tuas domine notas fac
michi ⁊ semitas tuas edoce me. **A**leuia.
Gsten

Dte leuauit
deus meus
neq; irr
unuer si qui te expectant no

Liber viaticus Jana ze Středy, kolem 1365

Praha, Národní muzeum, [XIII A 12](#)

- objednatel Jan ze Středy (zemřel 1380)
 - litomyšlský biskup a kancléř Karla IV.
- breviář pro soukromé užívání
- osobní prvky v rukopisu
 - podobizny a heraldické motivy majitele
 - ozdobné exlibris v dolních bordurách všech apertur
- výzdoba
 - řada historizujících iniciál
 - bordury rozvádějí tematiku iniciál

Velislavova Bible, 14. stol.

Praha, Národní knihovna ČR, [XXIII C 120](#)

- objednatel Velislav (zemřel 1367)
 - kanovník vyšehradské kapituly a královský notář
- ilustrace k některým biblickým knihám a legendám o českých a dalších světcích
- výzdoba
 - perokresba s barevnými detaily
 - archaické motivy (Starý zákon)

První kodexy pražské univerzity

Praha, Národní knihovna ČR, mj. [XIII D 7](#)

- Karel IV. zakoupil knihovnu děkana vyšehradské kapituly Viléma z Lestkova
- věnoval ji Karlově koleji pražské univerzity (114 kodexů)

Astronomicko-
astrologický rukopis
Václava IV., 1400–1402

Mnichov, BSB, [Clm 826](#), fol. 8r

kruhové schéma s vyobrazením
astronoma Těříška

Kolo Fortuny v rukopisu Václava IV.

Wien ÖNB, [Cod. 2352](#), fol. 86r

Krumlovský sborník, kolem 1417

Praha, Národní muzeum, [III B 10](#)

- Zrcadlo lidského spasení a mravoučné texty
- iluminace
 - přehledné scény vhodné pro tlumočení složitého obsahu
 - didaktická funkce (vizuální podpora pro pochopení a zapamatování textů)

Sangar : bil fest set mizuow
gednu mdia

sameho gedme moamevssieho
ne: wy wssicim alidvby chael
zeby was wssiechy zabubia mo
hl. Ne mohly kazati zem aby
se podvassim nobam oterwie
ta. awas wssiech iako datan
a abiron: zaruwa pohlala. Ane
bo mohly obci: asiru nawas
mesto dssie poslati. a iako do
domu agomoru: obnem sta
uit. anebo mohly was woda
nebestym: zopiti. iako melida
bermala wessien suet bieffe za
kladit. Anebo mohly was iako
ze: lotowu wliameme zmem
ti. Anebo iako egycany mno
hym pomstam smutiti. Ane
bo mohly was wssiech wyrach
obratiti popelny. iako woytko
Gernacheribowo sto ofindessat
apriet tifficow. Anebo mohly
was zabiti nahlu smiti. iako me
ldy: bil sym: sudowy: her: a Ona
Anebo mohly was ibiti wssie
chy meciem angelstym iako
zadamda: zabit: przeweliky lid
Anebo mohly was wssiech w
moc diabelstiu dati. iako zaga
fow cobiaffowych: dal sedm mu
zuow: Sarzynych. Anebo moh
ly obci: przepustiti aby was s
traul: iako chore: sgeho woytko
a sedwiena padessat: mkom
Anebo mohly nawas poslati

David pobil osm set mizuow
gednem napadem

obmw: hady: iako melida nam
sie priedky gen: se gemu proti
wili. Anebo mohly was roz
cehati: wypustie lwy iako melida
wsamary: wtaiom: krale. Sal
manazarowym: vziml. Anebo
mohly was rozedaty: stize
hneuwych: mebudow: zubu
iako melida: dwanadste panoffi
elizeou: se posmiewagich. Ane
bo mohly was iako heliodora: m
stati: apocla: iako iako An
trocha: smititi: acerwy: zabubia
Anebo mohly was poraziti na
hlu: malomocnosti: iako melida
porazil: ger: amaryg: sestru: moy
zeffowu. Anebo mohly was
poraziti: slepotu: a ilutem: iako
zaelizea: porazen byl: zastup: i
rie. Anebo mohly wssiech was
rucie: usussiti: zatar: iako
melidy: uzmil. Gerobamowu: w
Betel: uolarnie. Anebo mohly
wssiecho: waffe: odienie: strauit
zubu: litrech: arwow: iako strauit
wzastupu. A hstych: wssiechy
strany: gich: rieme: st. Zby wssiech
wre: ram: rowne: mohly byl
uzimti: by sie byl: chiel: bzamti
ale: nechce: gedme: namale: was
poraziti. Do: uzmil: aby: uilazal
ze: dobiowolne: chce: smit: ty: p
Alidvby: chiel: odolat: nemohly
byste: gebo: polapiti: ani: ge: djet:

rozdieleme Vazykuow neuci
ml. Tekdy wtomize tekdy rozli

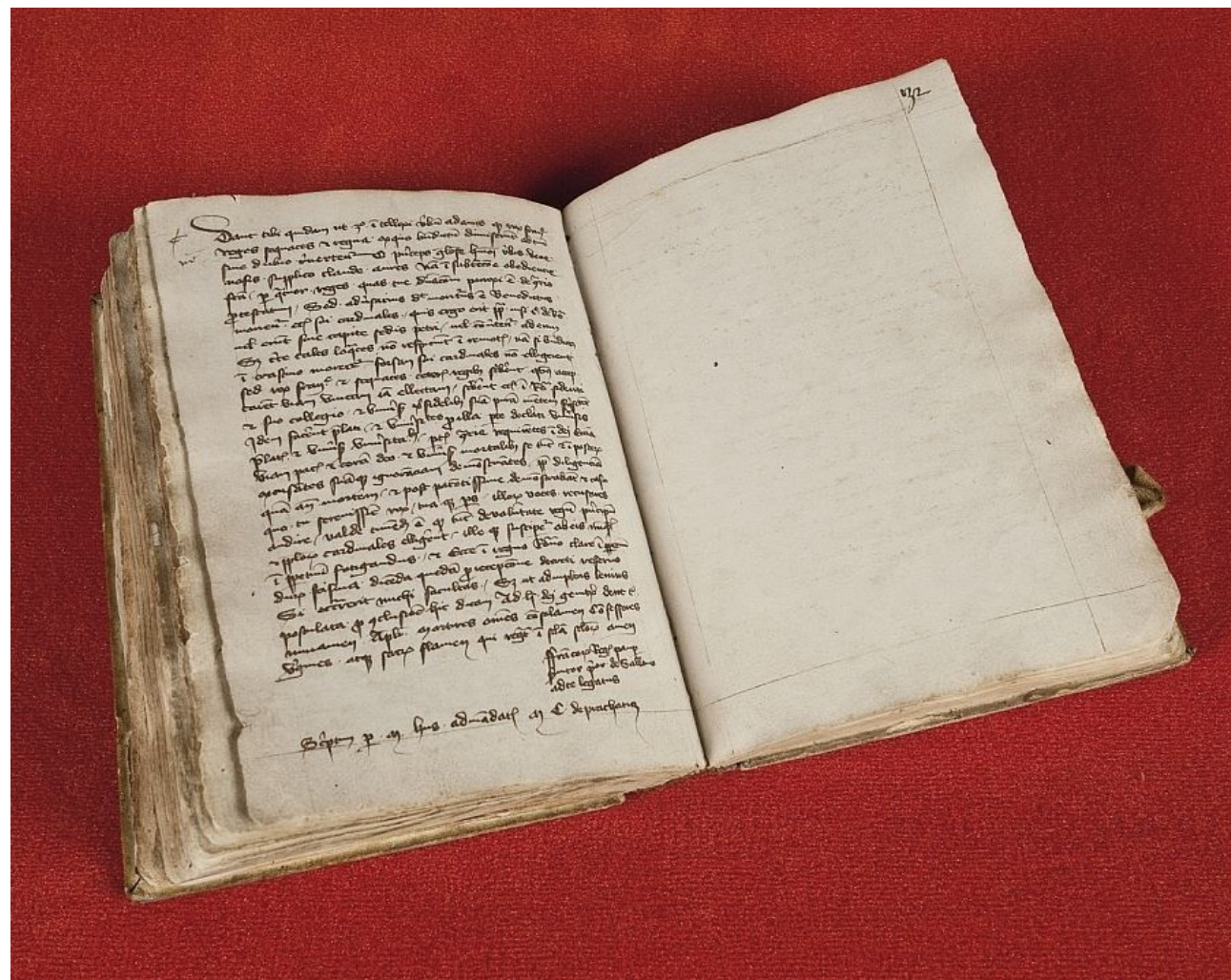
literaz miela naplinla se. Okrze
wdowu znamena se swata ciec

Wito sie znamenawa Czo bra
ni Pezpowiedi gici Capitula

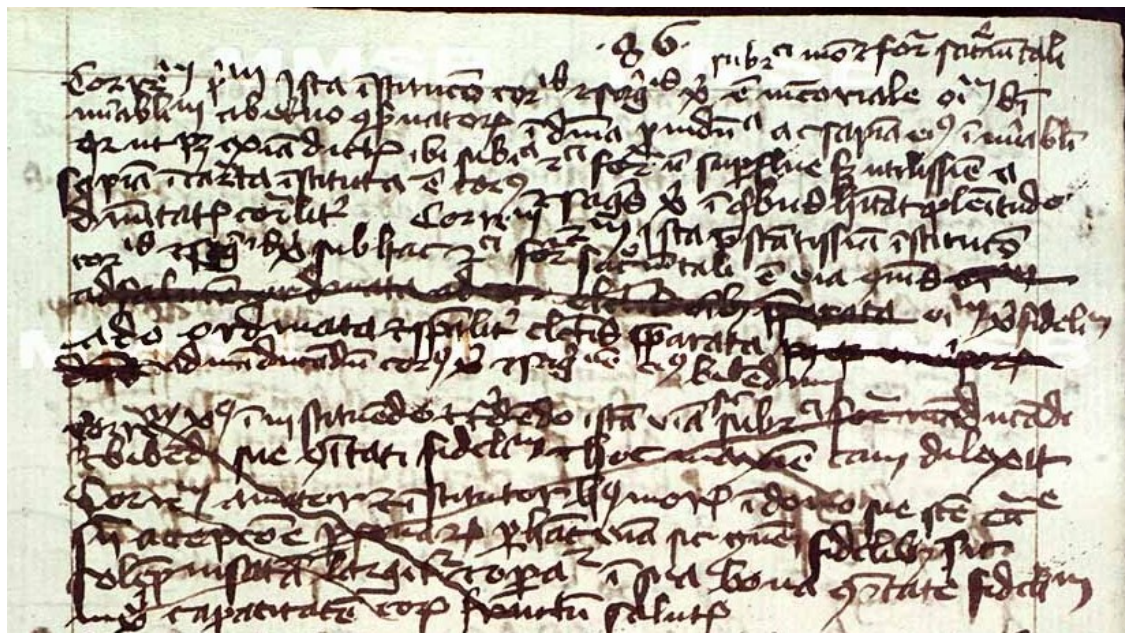
Autograf Jana Husa, přelom 14./15. stol.

Praha, Národní knihovna ČR,
[XIII F 16](#)

Autograf Jakoubka ze Stříbra, začátek 15. stol.

Praha, Národní knihovna ČR, [VIII E 7](#), 86r

„Husitské století“ 1419-1526

- posuny v žánrovém systému
- knihovny univerzitních mistrů
- šíření wyclifismu
 - mj. Peter Payne: rejstříky k Wyclifovým dílům
- „reformace pro masy“
 - traktáty o křesťanském životě
 - Petr Chelčický

Martinická Bible, kol. 1430

Praha, Knihovna Akademie věd, [1 TB 3](#)

- upálení Jana Husa (významné)
 - domalováno k iniciále zobrazující stvoření světa, pravděpodobně na přání majitele
- univerzitní mistr poblíž Husa
 - pravděpodobně Petr z Mladoňovic (zemř. 1451), autor obsáhlé zprávy o Husově smrti

Boskovická bible, kol. 1425

Olomouc, Vědecká knihovna, [M III 3](#)

- nový pravopis
 - diakritika: háčky a čárky místo spřežek
 - teorie: Jan Hus (?), *De orthographia Bohemica*, kolem 1406

ne Bože. Ny toť nevinnem nisliviti.
neb dietie ia sem. Nřekl gest hospo-
din kenneie. Merod rzeti ze dietie sem

Jistebnický kancionál, 15. století

Praha, Knihovna Národního muzea,
[II C 7](#), 50r

- píseň *Ktož sú boží bojovníci*

Modlitební kniha Ladislava Pohrobka

Praha, Národní knihovna ČR, [Teplá MS. c 87](#)

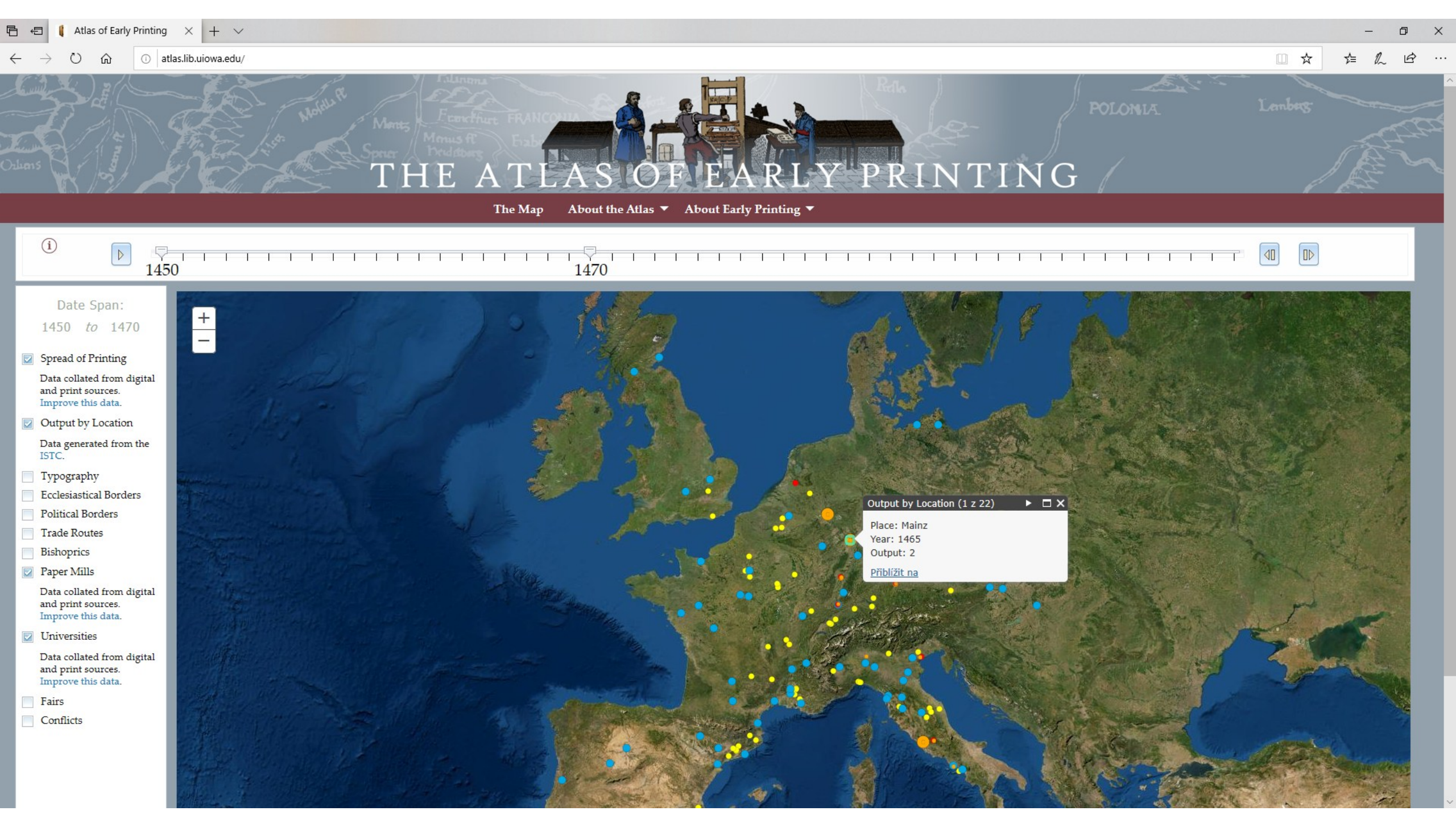
Modlitební kniha Jiřího z Poděbrad

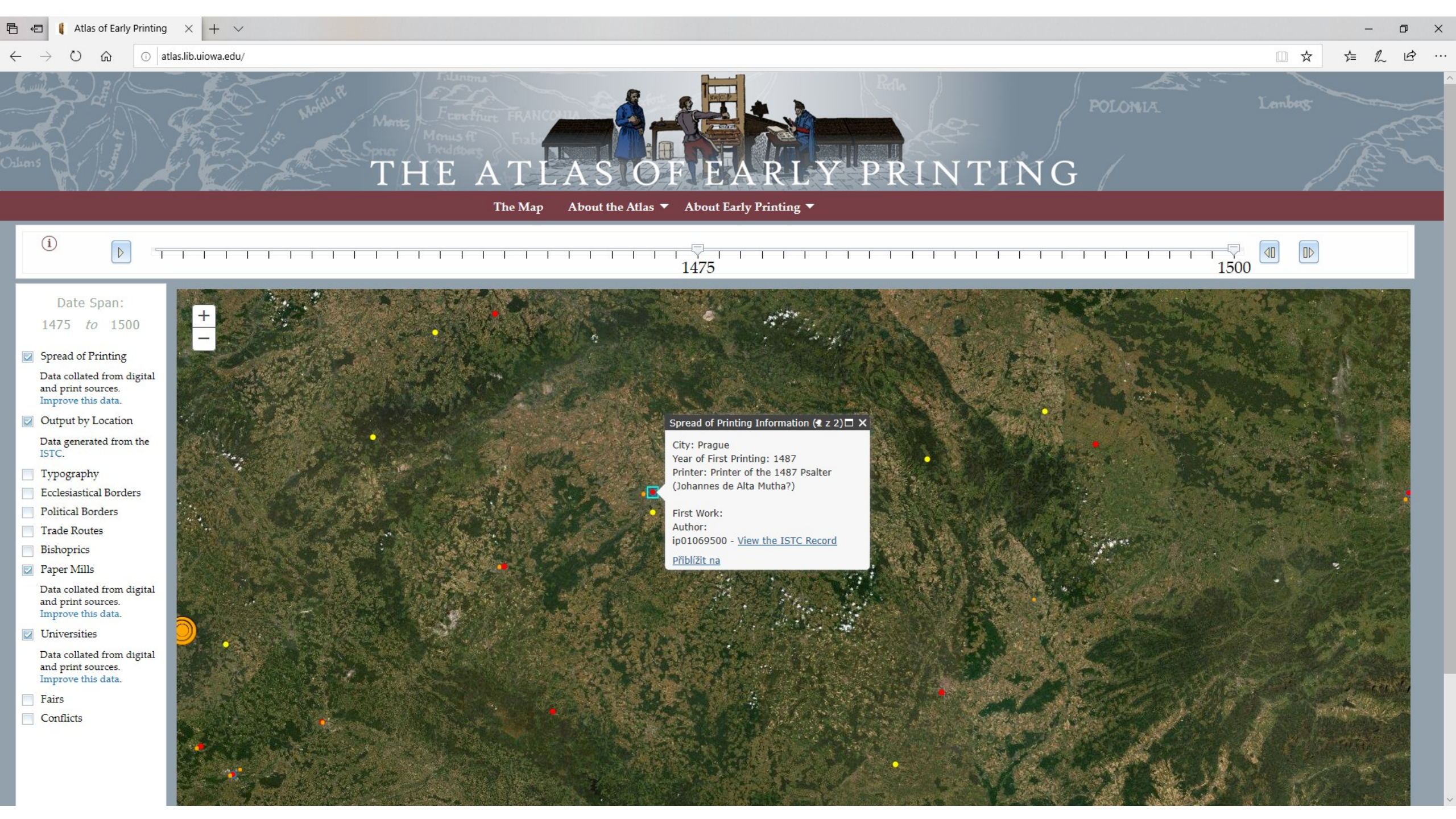
New York, Morgan Library, [M. 921](#)

První inkunábule: „tištěné rukopisy“

- místa tisku
 - <http://atlas.lib.uiowa.edu>
 - také univerzity, obchodní cesty, konflikty

První tištěné knihy v Čechách

Statuta 1476

Praha, Národní knihovna ČR, [exemplář NK](#)

atque ut voluit consilio augenda dicentur. Quidquid
principes esto brevis ut cito dicta precipiant animi
dociles teneantque fideles. Omne super vacuum ple-
no de corpore manat. Doctrina enim duobus mo-
dis animo fastidium ingerere solet scilicet qualitate si
obscurior fuerit et quantitate si plurius extiterit.
In quo utroque magno moderamine uti oportet ne
quod ad refectionem requisitum est sumatur ad sus-
tentionem. Ideo huius collationis auctor volens
inter istam et carissimam opusculum non minus
obscurum nec minus plerumque compilare decrevit.

Anno domini millesimo quingentesimo septuage-
simo sexto finita sunt ista statuta provincialia
feria sexta post S. Marci. In Monasterio de
compassione nova. Uratis impressore petere.

První tištěné knihy v Čechách

Trojánská kronika

Praha, Knihovna Národního muzea

[exemplář Národní knihovny](#)

Knihovny 15. století v Čechách: příklady

- Bohuslav Hasištejnský (zemřel 1510)
 - systematicky nahrazoval rukopisy s tištěnými vydáními
 - jen málo rukopisů
- Václav Koranda mladší (zemřel 1519)
 - měl mnoho děl husitské teologie, které nebyly k dispozici v tisku
 - o tisky se zajímal

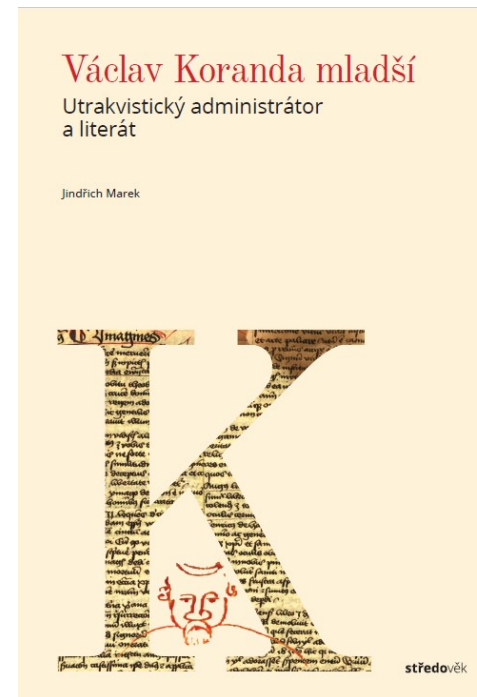
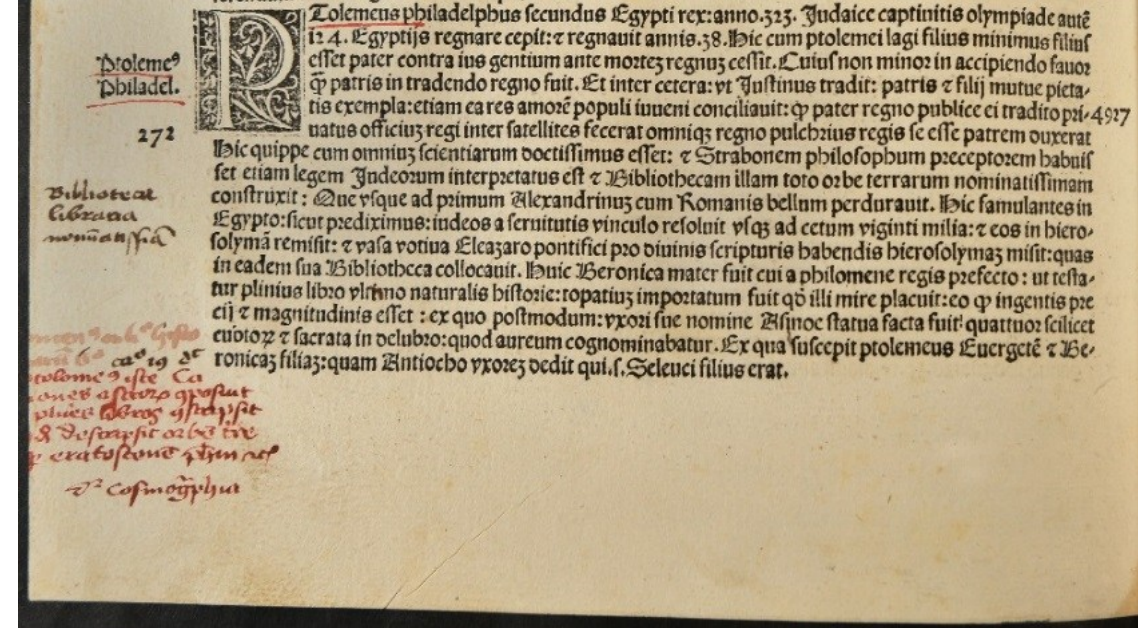
Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic

- zemřel 1510
- český šlechtic a humanista
- knihovna uložena na hradě Hasištejně
- 650 knih (mnoho z nich se zachovalo)
 - z toho 757 tisků (575 inkunábulí), 18 latinských a řeckých rukopisů a Pentateuch

Václav Koranda mladší

- 1425-1519
- zástupce třetí generace českých utrakvistů
- zemřel těsně před tím, než první reformační myšlenky začaly pronikat do Čech z Německa
- správce utrakvistické církve
- univerzitní mistr
- autor mnoha polemik

Rukopisy v českých zemích v raném novověku

Písemná kultura v raném novověku

- rozšiřoval se okruh osob, které uměly číst a psát: také řemeslníci, obchodníci, ale také někteří poddaní
- písmo humanistické i novogotické
 - rozlišení podle jazyků, varianty podle geografické oblasti
 - novověká kurziva: rychlá, snadno se píše a čte, univerzální

Rukopisná písemná kultura 1500-1650

- jiná funkce rukopisné knihy (komplementární ke knihtisku)
 - některé žánry stále rukopisně (do 1650 lékařství, právo, ...)
 - deníky, osobní zápisky, cestopisy, modlitební knížky
 - rukopisy vědeckých děl = předlohy pro tisk
- rukopisy do 1650 (doznívání do 1700)
 - aktivně používané médium
 - funkce informační a studijní, reprezentační, nástroj kulturní komunikace
 - symbolicky vyjadřovaly majitelovu intelektuální zdatnost nebo jeho konfesijní postoje (kulturní kapitál)

Osobní knihovny rudolfinské doby

- Rudolf II.: odlišné postoje než šlechtici
 - kunstkamera, knihovna v Praze, rodová ve Vídni
 - sběratelství, rarity
- šlechtici
 - Vilém a Petr Vok z Rožmberka
 - Adam z Dietrichsteina
 - Ferdinand Hoffmann z Grünbüchlu a Střechova
 - sběratelství biblí včetně středověkých rukopisů
- církevní hodnostáři
 - spíše prakticky orientované knihovny

Proda daind qdnd crod othd qdnd crod othd dda dda dda
 o dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 crod dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda

dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda
 dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda dda

Autograf Bohuslava Balbína

De regni Bohemiae felici quondam, nunc calamitoso statu ac praecipue Bohemicae seu Slavicae linguae in Bohemia autoritatae ... tractatio

Praha, Národní knihovna ČR, [XIA 12](#)

De Regni Bohemiae felici statu, ac praecipue de Bohemica seu Slavica
lingua in Bohemia autoritatae deus eius abolenda con
silijs, alijsq; rebus tunc spectantibus brevis sed accurata Tra
ctatio.
Thomam Gzechord Epist. Conventus
Wenceslai Neo
47. de Exm
Di. f. 1. S. Augustini
Ad Clariss. Virum T. G.
Scripti praesentis occasio, et causa adferuntur.
Annus, cum alter et alter effluxit, Vir Ingentissime cum me pro
ure veteris amicitiae nobis, et voce et litens appellare coegit, uti sen
tiam meam de Slavica lingua in Patria nostra retinenda studio
tum quid ea res utilitatis haberet, quid contra si negligetur, adferret
incomodi, tum obsecra ita ut homines terrarum et linguarum rudes, ac penum
in rebus versati exprimerent Slavica natio, alijsq; vilis, et rustica, et in
posterum numeranda sit, plane ac dilucide explicarem. quibus, sedem in
optu et indignum tibi semper fecimus, etiam in presentia huius
quam, quam Maiores nostri etiam armis, cum opus esset, sub Branden
burgis et Saxonibus Regem, et Imperatorem, etiam sub
ignis legibus Luxemburgicis et Austriacis defendissent, qui ut gradi
ebant illi contenta convellerentur, fundamenter legum, et quidquid
ipsi nobis spei et rei reliquissent, consideret, denique quod olim de mala
Regni sub Pluvio vel Pluvio administratione dictum accipimus) Bo
hemiam universam ad arcium Pragensem reverteremur, et Messis de
voratis (quod vetustissimum apud nos saculo et victimio celebratur) peri
turam, et hanc tum erat Colloquij nostri summa. ego, ut meminisse
potes, timide respondebam: odiosum esse negotium, tractationem vitam
plenam invidia ad praesentes, inessurum me per spinas aut ignes saggo
sitos cineri doloso, itaq; alijs alijs, quibus tum obruebar, labores causa
tus, si quando a studijs vacare contingeret, non desecturum me, et
adnoturum operi manus praestitum; denique ita tum discessimus, ut
polliceremur
Epist. Conventus S. Wenceslai Neo Longe
Exmif. Di. f. 1. S. Augustini
Est propria ma
nus Auctoris
P. Bohuslavi
Balbini.
Profectus Tractatio
timide Scripta.
multorum offen
sus et inimicitias,
res permaneret, sita
eturum, etiam
incedem

Rukopisy jako artefakty v 18. století

Liber spaiientiae, též Kniha kouzel

Praha, Národní knihovna ČR, XVI D 36

Základní literatura

- DRAGOUN, Michal et al. *Knižní kultura českého středověku*. Vydání první. Dolní Břežany: Scriptorium, 2020. 399 s. ISBN 978-80-7649-012-3.
- DRAGOUN, Michal. *Středověké rukopisy v českých zemích: handbušek kodikologa*. Vydání první. Praha: Scriptorium, 2018. 189 s. ISBN 978-80-88013-75-4.

K dalšímu studiu

- Dokumentární film ČT *Záhada kodexu XIV A 13* (2014, 52 min.)
<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10531801145-zahada-kodexu-xiv-a-13/>
- Dokumentární film ČT *Kronika králů* (2015, 52 min.) o
iluminovaném zlomku s latinským textem Dalimilovy kroniky
<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10936407655-kronika-kralu/21456226513/titulky>

Děkuji vám za pozornost